

درس ۳ احساس، توجه، ادراک

با درخت دانش، گام به گام پیشرفت خود را ارزیابی کنید.

گام اول: میزان تسلط خود را با رنگ مشخص کنید.

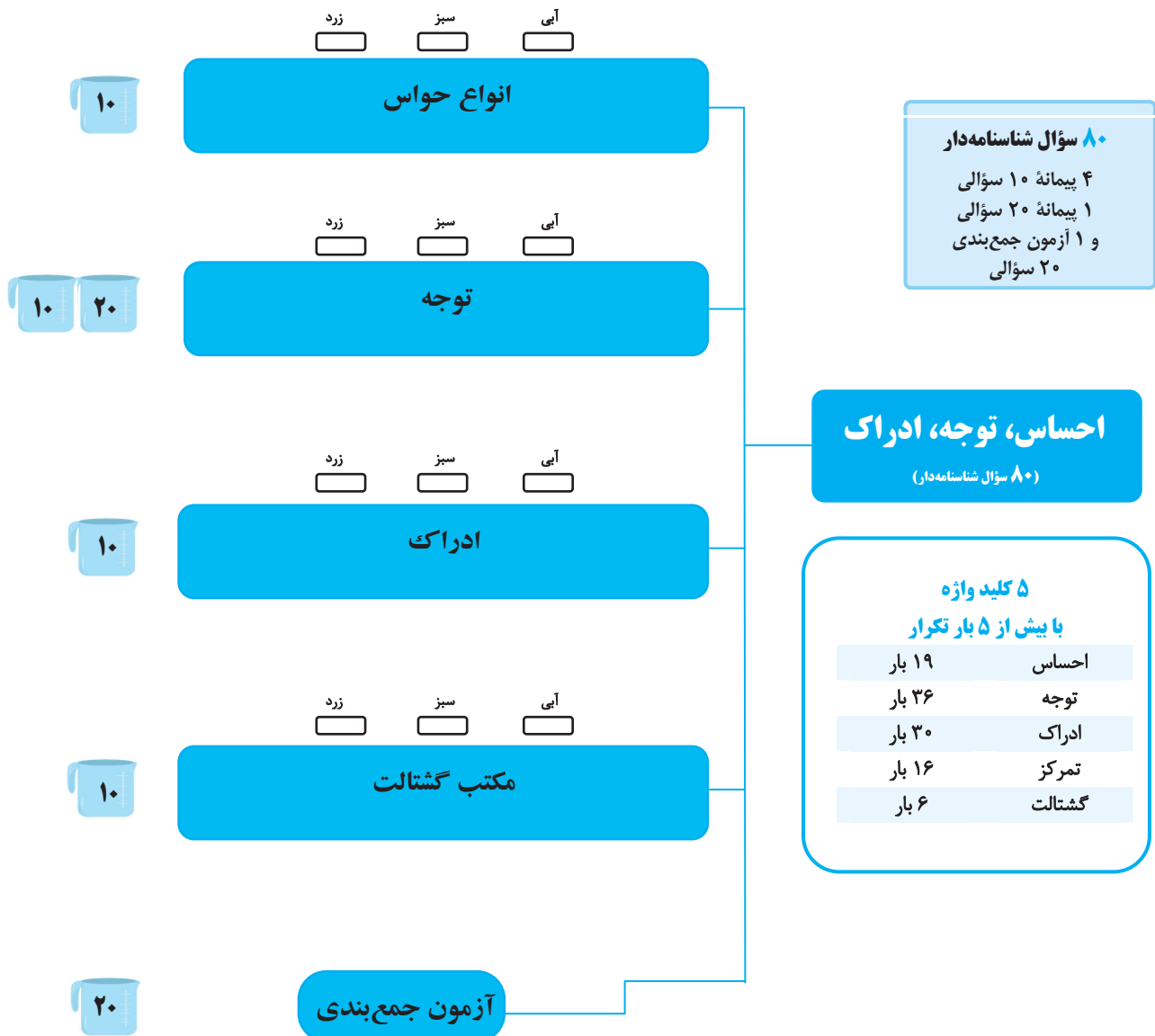
آبی: مسلط / سبز: نسبتاً مسلط / زرد: مسلط نیستم.

گام‌های بعدی: اگر در گام اول دانش خود را در حد رنگ زرد ارزیابی کردید اما در نوبت‌های بعدی پیشرفت کردید، می‌توانید

خانه‌های سبز یا آبی را رنگ کنید. هرگاه به رنگ‌ها نگاه کنید متوجه می‌شوید در کدام قسمت‌ها نیاز به تمرین بیشتر دارید.

درخت دانش

احساس، توجه، ادراک

صفحه‌های ۶۶ تا ۸۷ کتاب درسی

در درس اول با سه مفهوم احساس، توجه و ادراک، به اختصار، آشنا شدید. در این درس قصد داریم به سه پرسشی که با این مفاهیم در ارتباط هستند، پاسخ دهیم.

۱- احساس	تعریف: به تحریک گیرنده‌های حسی توسط محرک‌های مختلف، «احساس» می‌گویند. پرسش مرتبط: محرک‌های محیط را چگونه حس می‌کنیم؟
۲- توجه	تعریف: به انتخاب و دریافت محرک‌های احساس شده، «توجه» می‌گویند. پرسش مرتبط: دریافت‌های حسی را چگونه انتخاب می‌کنیم؟
۳- ادراک	تعریف: به فرایند تفسیر محرک‌های انتخابی، «ادراک» گفته می‌شود. پرسش مرتبط: دریافت‌های حسی انتخاب شده را چگونه تفسیر می‌کنیم؟

تکته

فاصله زمانی بین احساس، توجه و ادراک آنقدر سریع است که انسان آن را نادیده می‌گیرد.

احساس: محرک‌های محیطی را چگونه حس می‌کنیم؟

- تحریک اندام‌های حسی موجب «احساس» محرک می‌شود.
  - محرک هر چیزی است که گیرنده‌های حسی را تحریک می‌کند.
  - از نظر تکاملی، احساس محرک‌های بیرونی برای بقای موجود زنده، حیاتی است.
  - احساس، به حیات موجودات زنده کمک می‌کند.
  - محرومیت حسی: یعنی اینکه فرد در شرایطی قرار بگیرد که هیچ یک از گیرنده‌های حسی او، به وسیله محرک‌های بیرونی تحریک نشود.
  - آزمایش‌های مربوط به فقدان حواس، در «شرایط محرومیت حسی» انجام می‌شود.
  - محرومیت حسی به دلیل آزارنده بودن آن، نوعی شکنجه تلقی می‌شود و در مقابل، درگیری حواس مختلف با محرک‌های متنوع و مطلوب لذت‌بخش است.
  - موجودات زنده، به خصوص انسان، نیاز به «احساس» دارند.
  - جبران حسی: یعنی از دست دادن یکی از ابزارهای حسی، منجر به جبران خسارت توسط سایر ابزارهای حسی دست نخورده می‌شود. (فعالیت ۳ - ۴)
  - اگر یک موضوع را بتوان با چند حس دریافت کرد، دریافت ما قوی‌تر می‌شود. دریافت چند حسی نسبت به دریافت تک حسی، کارایی بیشتری دارد.
- حواس مختلف:**
- تحریک هر یک از گیرنده‌های حسی تابع شدت محرک است؛ یعنی تحریک حواس از سوی محرک باید به میزان خاصی برسد تا آن عضو حسی تحریک شود.
  - آستانه مطلق: حداقل انرژی لازم برای تحریک یک اندام حسی را گویند.

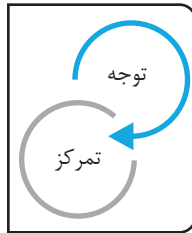
مقدار تقریبی آستانه مطلق در حواس پنج‌گانه

حس	حداقل شدت محرک مورد نیاز (آستانه)
بینایی	شعله یک شمع در فاصله حدود ۵۰ کیلومتری در یک شب تاریک و صاف
شنوایی	تیک تاک ساعت مچی در فاصله ۶ متری در محیطی کاملاً ساکت
چشایی	یک قاشق چای‌خوری شکر که در حدود ۸ لیتر آب حل شده است.
بوایی	یک قطره عطر که در فضای یک خانه سه خوابه پخش شده است.
لامسه	بال یک مگس که از فاصله یک سانتی‌متری روی گونه شما می‌افتد.

از حواس، طبقه‌بندی مختلفی وجود دارد.

- ۱- بینایی
  - ۲- شنوایی
  - ۳- چشایی
  - ۴- بویایی
  - ۵- لامسه
- مهم‌ترین حواس عبارت‌اند از:

انواع حواس	توضیحات	عضو گیرنده حس
حس بینایی	<ul style="list-style-type: none"> - چشم، گیرنده حس بینایی است. - در بین حواس مختلف، بیشترین دریافت‌های حسی به وسیله چشم صورت می‌گیرد. - برای دیدن اشیا به نور کافی نیاز داریم. - «تیزبینی»، توانایی مشاهده جزئیات است. - برای مشاهده دقیق اشیا باید به طور مستقیم به آن‌ها نگاه کنیم. - وقتی روشنایی، اندک است، تیزبینی کم است. - یکی از دلایل بروز اغلب تصادفات رانندگی در شب، کاهش تیزبینی به دلیل نور کم است. 	
حس شنوایی	<ul style="list-style-type: none"> - گیرنده حس شنوایی، گوش است. - هر چیزی که مرتعش می‌شود، مولکول‌های هوا را جابه‌جا می‌کند. اگر این ارتعاش به میزان مشخصی برسد، ما صدای آن را می‌شنویم. 	
حس چشایی	<ul style="list-style-type: none"> - یکی دیگر از مهم‌ترین حواس، حس چشایی است. - برای اینکه مزه چیزی را احساس کنیم، باید آن شیء در آب یا بزاق دهان حل شود. - مزه‌ها در چهار گروه اصلی «ترشی»، «شیرینی»، «شوری» و «تلخی» طبقه‌بندی می‌شوند. 	
حس بویایی	<ul style="list-style-type: none"> - حس دیگر بویایی است. - بیشتر بوهایی که احساس می‌کنیم، حاصل ذرات گازی‌شکلی هستند که از هوا سنگین‌ترند. - بشر برخلاف بیشتر پستانداران، روی دو پا می‌ایستد. ← از درک اغلب بوها محروم می‌ماند. - گیرنده‌های بویایی در انتهای حفره‌های بینی قرار دارند. 	
حس لامسه	<ul style="list-style-type: none"> - لامسه حس دیگری است که به واسطه آن برخی از دریافت‌های حسی را انجام می‌دهیم. - با کمک حس لامسه، شکل، ابعاد، کناره‌ها، برجستگی‌ها، فرورفتگی‌ها، بافت، زبری و نرمی، وزن و انعطاف‌پذیری اشیا را احساس می‌کنیم. - پوست، بزرگ‌ترین دستگاه حسی است که گیرنده‌های آن در حدود دو مترمربع در سطح بدن گسترده شده‌اند. - گیرنده‌های سرما، گرما و درد در پوست قرار دارند. - احساس درد تحت تأثیر عوامل مختلفی همچون میزان حساسیت نقاط مختلف بدن و عوامل شخصیتی و فرهنگی است. 	

توجه: محرک‌های محیطی را چگونه انتخاب می‌کنیم؟

- محیط ما پر از محرک‌های مختلف است؛ فرایند انتخاب یک محرک از بین محرک‌های حسی مختلف را «توجه» می‌نامند.
- توجه با تمرکز متفاوت است.
- تمرکز: اگر توجه مداوم و پایدار باشد، در آن صورت با تمرکز مواجه هستیم.

نکته

- اغلب به دلیل ارتباط نزدیک میان دو مفهوم توجه و تمرکز، همه افراد قادر به تفکیک این دو نیستند.

- شما هم در مطالعه و یادگیری مطالب در هر دو مرحله ممکن است با مشکل مواجه شوید؛ یعنی ممکن است موضوع مورد نظر انتخاب نشود (اشکال در توجه) و یا بعد از انتخاب، بر روی آن تمرکز نداشته باشید. (اشکال در تمرکز)
- ۱- حواس ما که به وسیله محرک‌های بیرونی تحریک می‌شود.
- ۲- اطلاعات موجود در حافظه (حافظه یکی از منابع مهم توجه است).
- ۳- سبک پردازش افراد و انتظارات آنها که باعث می‌شود محرک‌های خاصی انتخاب شود.

آیا به همه آنچه توجه داریم آگاهی کامل داریم؟

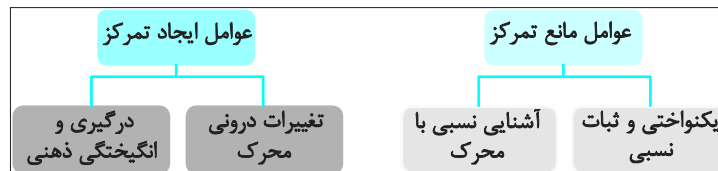
- به همه چیزهایی که در دامنه توجه ما قرار می‌گیرد، آگاهی کامل نداریم.
- پدیده نوک زبانی: این پدیده را بسیاری از افراد تجربه کرده‌اند، در «پدیده نوک زبانی» فرد می‌گوید: من پاسخ سوال را می‌دانم اما قادر به گفتن آن نمی‌باشم. (در درس‌های آینده با این پدیده بیشتر آشنا خواهید شد).

آماده‌سازی:

- این پدیده زمانی اتفاق می‌افتد که شناخت محرک معینی، تحت تأثیر ارائه پیشین همان محرک یا محرک شبیه آن قرار می‌گیرد.
- در پدیده آماده‌سازی، ارائه پیشین محرک، دریافت بعدی را آسان می‌کند.
- پدیده آماده‌سازی، می‌تواند علتی برای مطالعه ثمربخش باشد.

چگونه می‌توانیم تمرکز ایجاد کنیم؟

- خوگیری، آفت تمرکز است.
- خوگیری شامل عادت کردن به محرک خاص است به نحوی که به تدریج کمتر و کمتر به آن محرک می‌پردازیم.
- بسیاری از دانش‌آموزان موضوع خاصی را برای مطالعه انتخاب می‌کنند، ولی برخلاف پیشرفت‌های اولیه، در ادامه تصور می‌کنند قادر به یادگیری نیستند. یکی از دلایل آن، خوگیری است.

عوامل مانع تمرکز:

عوامل مانع تمرکز	توضیحات	راه‌کار برای ایجاد تمرکز
یکنواختی و ثبات نسبی	- وقتی موضوع مورد توجه همیشه به صورت یکنواخت ارائه شود، فرد به آن موضوع عادت می‌کند. در نتیجه، ابعاد جدید آن را در نمی‌یابد. - یکنواختی در مطالعه باعث عادت کردن و خواب‌آلودگی می‌شود.	- استفاده از رنگ‌های مختلف به هنگام مطالعه - خط کشیدن روی واژگان مهم - مطالعه بخشی از درس و سپس قدم زدن، استراحت کردن و خوردن میان‌وعده
آشنایی نسبی با محرک و موضوع مورد توجه	- تازگی موضوع ارائه شده، تمرکز ایجاد می‌کند. - اگر محرک مورد نظر به دفعات متعدد ارائه شود، خوگیری شکل می‌گیرد.	- باید سعی کنید موضوع مورد مطالعه را به صورت‌های مختلف و از زوایای متفاوت ببینید.

عوامل ایجاد تمرکز:

توضیحات	عوامل ایجاد تمرکز
<p>- موضوع مورد توجه اگر به لحاظ معنایی، شرایط متنوع و جذابی داشته باشد، عادت را از بین می‌برد.</p> <p>- برخی از محرک‌ها دارای تغییرات درونی بیشتری نسبت به بقیه هستند.</p>	تغییرات درونی محرک‌ها
<p>- انگیزتگی انسان‌ها با یکدیگر متفاوت است.</p> <p>- میزان انگیزتگی ذهنی، تحت تأثیر عوامل فیزیولوژیکی و روان‌شناختی است.</p> <p>- تغذیه مناسب و تأمین نیازهای زیستی، یکی از عوامل فیزیولوژیکی ایجاد انگیزتگی ذهنی است.</p> <p>- عوامل مهم دیگری مانند ایجاد هدف و اهمیت‌دهی به آن نیز در انگیزتگی ذهنی مؤثر است.</p>	درگیری و انگیزتگی ذهنی

۱- ردیابی درست علامت

۲- گوش به زنگی

۳- جست‌وجو

کارکردهای توجه

۱- ردیابی درست علامت:

.. یکی از کارکردهای توجه، ردیابی درست علامت‌های پیرامون ماست.

۱- علامت هدف: علامتی است که فرد باید آن را برگزیند.

در هر موقعیت توجه، دو نوع علامت وجود دارد. ۲- علائم انحرافی: محرک‌هایی هستند که همواره مانع انتخاب هدف و حواس‌پرتی می‌شوند.

به جدول زیر توجه کنید:

ردیابی نشدن علامت	ردیابی علامت	علامت
از دست دادن محرک هدف	اصابت یا تصمیم درست	حاضر
ردّ درست	هشدار کاذب	غایب

فرض کنید شما در یک اتاق تاریک به صفحه‌ای نگاه می‌کنید. از شما خواسته می‌شود هر زمان نقطه نورانی کوچکی بر محل مورد نظر تابیده شد گزارش دهید. در این مثال اگر لحظه وقوع تابش آن نور را به درستی گزارش بدهید، تصمیم شما از نوع ردیابی درست علامت حاضر است که تصمیم درستی است. (حالت ۱)

در همین زمان اگر تابش نور را گزارش ندهید یعنی علامت حاضر را ردیابی نکرده‌اید. این نوع تصمیم‌گیری باعث از دست دادن محرک هدف می‌شود. (حالت ۲)

در حالت سوم، نور تابیده نمی‌شود، اما شما آن را گزارش می‌دهید؛ در آن صورت محرکی را ردیابی کرده‌اید که غایب بوده است؛ به این حالت «هشدار کاذب» می‌گویند، درحالی‌که تصمیم درست این بود که علامت غایب ردیابی نشود. (حالت ۴)

نتیجه‌گیری

به‌طور کلی ۴ حالت برای ردیابی علامت داریم که دو نوع آن ردیابی درست و دو نوع آن نادرست می‌باشد.

۱- اصابت یا تصمیم درست = ردیابی کردن علامت حاضر

۲- ردّ درست = عدم ردیابی علامت غایب

۳- هشدار کاذب = ردیابی کردن علامت غایب

۴- از دست دادن محرک هدف = عدم ردیابی علامت حاضر

تکته

در هر موقعیت ردیابی هر دو خطا ممکن است رخ بدهد. اینکه از دست دادن را فدای هشدار کاذب بکنیم و یا برعکس، بستگی به اهمیت تکلیف دارد. تکلیف مهم‌تر با هشدار کاذب همراه است.

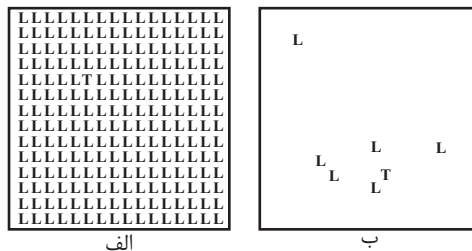
۲- گوش به زنگی:

- کارکرد دوم توجه، گوش به زنگی است.
- به توانایی فرد برای یافتن محرک هدف در یک دوره زمانی طولانی، «گوش به زنگی» گویند.
- مهم‌ترین مانع برای کارکرد گوش به زندگی، بروز «خستگی» می‌باشد.

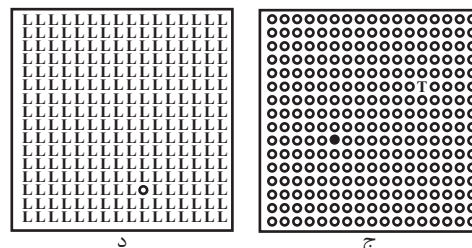
۳- جست‌وجو:

- کارکرد سوم توجه، جست‌وجو است.
- در جست‌وجو به دنبال یافتن محرک هدف، از میان تعدادی عوامل انحرافی هستیم. پیدا کردن محرک هدف، تابع دو عامل می‌باشد:

- ۱- تعداد عوامل انحرافی
- ۲- ویژگی منحصر به فرد آن هدف

* عاملی که باعث می‌شود حرف **T** در مربع «ب» زودتر از مربع «الف» پیدا شود، تعداد عوامل انحرافی است.

* عاملی که باعث می‌شود دایره توپر را زودتر از حرف **T** و دایره تو خالی پیدا کنیم، ویژگی منحصر به فرد آن است.

ساماندهی توجه

۱	- در توجه، هرچه آگاهی شما بیشتر باشد، نوع توجه هم ارادی‌تر خواهد بود. - بهتر است از انجام هم‌زمان چند تکلیف، به خصوص در تکالیف جدید، پرهیز کنیم؛ زیرا افزایش هم‌زمان چند تکلیف، باعث تقسیم توجه و کاهش آگاهی می‌شود. ← میزان خطا افزایش می‌یابد.
۲	- برای حفظ توجه و ایجاد تمرکز، باید از انجام فعالیت در ساعات طولانی پرهیز کرد. - بهتر است هر از چندگاهی بعد از مطالعه استراحت کنید؛ زیرا هر چه مدت انجام تکلیف بیشتر می‌شود، کیفیت انجام آن کاهش می‌یابد. - برآورد دقیق حداکثر مدت زمان مفید برای ایجاد توجه مستمر، به (۱) ویژگی‌های شخصی و (۲) دشواری تکلیف مورد نظر بستگی دارد.
۳	- برای ایجاد توجه متمرکز، از حواس مختلف برای انجام دادن یک تکلیف استفاده کنید. - اگر حواس مختلف، درگیر انجام دادن یک تکلیف باشد. ← کارایی خوبی خواهد داشت.
۴	- انجام دادن تکلیف هم‌زمان، کارایی توجه را کاهش می‌دهد.
	می‌تواند اثر منفی توجه تقسیم شده را کاهش دهد.
	میزان شباهت درجه دشواری مهارت
	- در شرایطی که مجبور شویم توجه خود را به چند بخش تقسیم کنیم،

ادراک: محرک‌های محیطی را چگونه تفسیر کنیم؟

- ادراک، فرایندی است که از طریق آن، محرک‌های مورد توجه را بازشناسی و به آنها معنا می‌بخشیم.
 - همه آنچه را که احساس می‌کنیم، تفسیر نمی‌شوند. به عبارت دیگر بسیاری از محرک‌های حسی در همان حد تحریک گیرنده‌های حسی باقی مانده و وارد فضای ادراکی نمی‌شوند.
 - گاهی چیزهایی را ادراک می‌کنیم که هیچ موقع احساس نکرده‌ایم. در تصاویر زیر، همه افراد دو مثلث مشکی و سفید را گزارش می‌دهند، در حالی که در این شکل‌ها تنها خطوطی وجود دارد که ما آن‌ها را به شکل مثلث ادراک می‌کنیم.

- مواردی همچون شکل‌های بالا بیانگر خطای ادراکی است.

نکته

وجود خطاهای ادراکی نشانگر این است که آنچه را حس می‌کنیم الزاماً چیزی نیست که در ذهن خود ادراک می‌کنیم.

نتیجه‌گیری

- ۱- گاهی چیزی را که وجود خارجی دارد ادراک نمی‌کنیم.
- ۲- گاهی چیزی را ادراک می‌کنیم که وجود خارجی ندارد.

انواع خطاهای ادراکی:

	<p>با اینکه طول دو خط وسط برابر است، خط بالایی را بلندتر ادراک می‌کنیم.</p>	<p>خطای پونزو</p>
	<p>با دو خط هم اندازه مواجه هستیم. یکی از این خطوط دارای پیکان واگرا و دیگری هم‌گرا است. معمولاً خط واگرا بلندتر ادراک می‌شود.</p>	<p>خطای مولر - لایر</p>

نتایج به‌دست آمده از مطالب مربوط به خطای ادراکی:

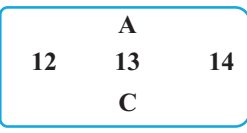

- ۱- ادراک با احساس متفاوت است.
- ۲- اگر تعداد خطاهای ادراکی زیاد باشد، به عنوان یک «خطای شناختی» وارد نظام ذهنی فرد می‌شود. ← نتایج خطرناک‌تری از خطاهای ادراکی رخ می‌دهد.

مکتب گشتالت:

- یکی از مکاتب مهم روان‌شناسی، «مکتب گشتالت» است.
- «گشتالت» یک واژه آلمانی به نام کل و هیئت است.

عقاید روان‌شناسان گشتالت:

- ۱- روش‌های جزءنگر، درک جامعی ایجاد نمی‌کند.
  - ۲- «کل بیشتر از مجموع اجزا است.»
  - ۳- کل، علاوه بر مجموع اجزاء، شامل روابط بین اجزا هم می‌شود که از جمع اجزا به‌دست نمی‌آید.
- روان‌شناسان پیرو مکتب گشتالت سعی کردند با استفاده از برخی اصول ساده منظور خود را تبیین کنند که برخی از این اصول در جدول زیر آمده است:

مثال	ویژگی‌ها	اصل
	<p>- یکی از مهم‌ترین اصول این مکتب است.</p> <p>- منظور از این اصل این است که ادراک ما از یک شکل، تحت تأثیر زمینه‌های مختلف، تغییر می‌کند.</p>	اصل شکل و زمینه
	<p>- وقتی چند شیء در کنار یکدیگر باشند ما آنها را به‌صورت یک گروه ادراک می‌کنیم.</p>	اصل مجاورت
	<p>- ما معمولاً تمایل داریم اشیاء را براساس شباهت آن‌ها در یک مقوله طبقه‌بندی کنیم.</p> <p>- همچنان که در شکل روبه‌رو می‌بینیم ما در این شکل، ۴ خط جداگانه ادراک نمی‌کنیم، بلکه می‌گوییم یک خط دوتایی و دو خط یکی.</p>	اصل مشابهت
	<p>- ما گرایش داریم اشکال را به‌صورت متصل و پیوسته ببینیم، نه منقطع و غیرپیوسته.</p> <p>اگر به فرد بگوییم این تصویر را ادامه بده همین‌گونه ادامه خواهد داد.</p>	اصل استمرار
	<p>- ما تمایل داریم اشیاء ناقص را به‌صورت کامل ببینیم.</p> <p>- شکل مقابل را به‌صورت مثلث ادراک می‌کنیم.</p>	اصل تقارب

- دانش امروزی از ادراک، بسیار فراتر از آن چیزی است که روان‌شناسان گشتالت مطرح کردند.
- شواهد تجربی جدید نشان می‌دهد که، علاوه بر ویژگی‌های حسی، ادراک به شدت از نوع پردازش افراد اثر می‌پذیرد.
- به واسطه ادراک، محرک‌های بیرونی به اطلاعات روان‌شناختی معنادار تبدیل می‌شود.
- ما اطلاعات روان‌شناختی معنادار را در مخزنی به نام «حافظه» نگهداری می‌کنیم.

صفحه‌های ۶۸ تا ۷۳ کتاب درسی

۱۰
سؤال

انواع حواس

(مرتبط با متن صفحه ۷۳)

۱- ۱۸۱- احساس درد تحت تأثیر کدام یک از عوامل زیر نمی‌باشد؟

- (۱) میزان حساسیت نقاط مختلف بدن
(۲) عوامل شخصیتی
(۳) عوامل فرهنگی
(۴) محرک‌های محیطی

۲- ۱۸۲- به ترتیب، هریک از گزاره‌های «چگونگی دریافت محرک‌های محیطی»، «چگونگی انتخاب دریافت‌های حسی» و «چگونگی تفسیر دریافت‌های حسی انتخاب شده» با کدام یک از سطوح شناختی انسان مرتبط هستند؟

(مرتبط با متن صفحه ۶۸)

- (۱) توجه - تصمیم‌گیری - تفکر
(۲) احساس - توجه - ادراک
(۳) احساس - توجه - تفکر
(۴) توجه - تصمیم‌گیری - ادراک

(مرتبط با متن صفحه ۷۲)

۳- ۱۸۳- کدام گزینه از عوامل مؤثر در «تیزبینی» نمی‌باشد؟

- (۱) نگاه مستقیم به اشیا
(۲) میزان روشنایی محیط
(۳) مشاهده جزئیات
(۴) رسیدن شدت محرک به آستانه مطلق حس بینایی

(مرتبط با متن صفحه‌های ۶۹ و ۷۱)

۴- ۱۸۴- به ترتیب، تحریک هریک از گیرنده‌های حسی تابع چیست و پیامد تحریک این اندام‌ها کدام است؟

- (۱) شدت محرک - احساس
(۲) عملکرد محرک - ادراک
(۳) عملکرد محرک - احساس
(۴) شدت محرک - ادراک

۵- ۱۸۵- یک محرک در اتاقی که افراد A و B در آن هستند، وجود دارد. فرد A، برخلاف فرد B از وجود این محرک بی‌خبر است. کدام یک دلیل

(مکمل متن صفحه‌های ۶۹ و ۷۰)

مناسبی برای این امر نمی‌تواند باشد؟

- (۱) فقط فرد B محرک را احساس کرده است.
(۲) گیرنده‌های حسی متناسب با محرک، در فرد A، معیوب‌اند.
(۳) فرد B برخلاف فرد A، به محرک توجه می‌کند.
(۴) فرد A برخلاف فرد B، هیچ ادراکی از محرک مورد نظر ندارد.

(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۰ و ۷۲)

۶- ۱۸۶- در رابطه با حواس مختلف انسان کدام گزاره نادرست است؟

- (۱) از نظر تکاملی، احساس محرک‌های بیرونی برای بقای موجود زنده، حیاتی است.
(۲) شرایط محیطی مثل کم و زیاد بودن نور و یا ساکت و شلوغ بودن محیط، در مقدار تقریبی آستانه مطلق حواس پنج‌گانه مؤثر است.
(۳) از راه‌های تقویت یادگیری یک موضوع، دریافت آن با چند حس مختلف است.
(۴) از آن‌جا که گیرنده‌های بویایی انسان برخلاف بیشتر پستانداران در انتهای حفره‌های بینی او قرار دارد، از درک اغلب بوها محروم می‌ماند.

۷- ۱۸۷- به ترتیب، بیش‌ترین دریافت‌های حسی به وسیله کدام عضو صورت می‌گیرد و بزرگ‌ترین دستگاه حسی کدام است؟

(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۲ و ۷۳)

- (۱) زبان - چشم
(۲) چشم - پوست
(۳) بینی - پوست
(۴) گوش - چشم

(مرتبط با متن صفحه ۷۲)

۸- ۱۸۸- آستانه مطلق کدام حس نادرست بیان شده است؟

- (۱) چشایی: یک قاشق چای‌خوری شکر که در حدود ۸ لیتر آب حل شده است.
(۲) لامسه: بال یک مگس که از فاصله ۱۰ سانتی‌متری روی گونه انسان می‌افتد.
(۳) بویایی: یک قطره عطر که در فضای یک خانه سه خوابه پخش شده است.
(۴) بینایی: شعله یک شمع در فاصله حدود ۵۰ کیلومتری در یک شب تاریک و صاف.

(مکمل متن صفحه ۷۲)

۹- ۱۸۹- کدام ویژگی گازهای بودار، سبب می‌شود که انسان، اکثر بوهای موجود در طبیعت را درک نکند؟

- (۱) سنگینی ذرات بودار نسبت به هوا
(۲) سبکی ذرات بودار نسبت به هوا
(۳) دشواری رسیدن ذرات بودار به انتهای حفره‌های بینی
(۴) درآمیختن سریع ذرات بودار با مولکول‌های هوا

۱۰- ۱۹۰- به ترتیب، عبارات کدام گزینه در رابطه با مفاهیم «ادراک»، «آستانه مطلق» و «تیزبینی» صحیح می‌باشند؟

(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۰، ۷۱ و ۷۲)

- (۱) انتخاب دریافت‌های حسی - حداقل انرژی لازم برای تحریک یک اندام حسی - توانایی دیدن اشیاء تیره در شب
(۲) تفسیر دریافت‌های حسی انتخاب شده - حداقل انرژی لازم برای تحریک یک اندام حسی - توانایی مشاهده جزئیات
(۳) تفسیر دریافت‌های حسی انتخاب شده - حداکثر انرژی لازم برای تحریک یک اندام حسی - توانایی مشاهده جزئیات
(۴) انتخاب دریافت‌های حسی - حداکثر انرژی لازم برای تحریک یک اندام حسی - توانایی دیدن اشیاء تیره در شب

توجه

۲۰
سؤال۱۰
سؤال

صفحه‌های ۷۳ تا ۸۰ کتاب درسی

- ۱-۱۹۱- توصیه زیر، برای مقابله با کدامیک از عوامل مانع تمرکز و ایجاد خوگیری به کار می‌رود؟
«در هنگام مطالعه سعی کنید که موضوع مورد مطالعه را به صورت‌های مختلف و از زوایای متفاوت ببینید.»
(۱) یکنواختی و ثبات نسبی
(۲) درگیری و انگیزتگی ذهنی
(۳) تغییرات درونی محرک
(۴) آشنایی نسبی با محرک
(مرتبط با متن صفحه ۷۶)
- ۲-۱۹۲- کدامیک از موارد زیر از عوامل مؤثر بر انگیزتگی ذهنی نمی‌باشد؟
(۱) تغذیه مناسب
(۲) ایجاد هدف
(۳) عوامل روان‌شناختی
(۴) تغییرات درونی
(مرتبط با متن صفحه ۷۷)
- ۳-۱۹۳- دانش‌آموزی با انگیزه و علاقه شروع به خواندن درس تاریخ می‌کند، پس از چندین ساعت مطالعه احساس خواب‌آلودگی می‌کند و رغبتی به ادامه مطالعه ندارد. کدامیک از موارد زیر دلیل این واقعه می‌باشد؟
(۱) آشنایی نسبی با محرک
(۲) انگیزتگی ذهنی
(۳) تغییرات درونی محرک
(۴) یکنواختی
(مکمل متن صفحه ۷۶)
- ۴-۱۹۴- کدام عوامل به‌ترتیب، باعث «افزایش زمان جستجو» و «کاهش گوش به زنگی» می‌شوند؟
(۱) افزایش تعداد عوامل انحرافی - خستگی
(۲) وجود ویژگی منحصر به فرد در هدف - آسان بودن هدف
(۳) افزایش تعداد عوامل انحرافی - آسان بودن تکلیف
(۴) شباهت محرک هدف با عوامل انحرافی - خستگی
(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۸ و ۷۹)
- ۵-۱۹۵- اگر یک ساعت دیواری در اتاقتان داشته باشید، در طول روز ممکن است اصلاً صدای عقربه‌های آن را نشنوید، اما هنگام شب، در رختخواب، ممکن است حتی صدای عقربه‌ها باعث بی‌خوابی شما شود؛ این پدیده با کدامیک از موارد زیر توجیه می‌شود؟
(۱) انگیزتگی
(۲) توجه
(۳) آماده‌سازی
(۴) تداخل حواس مختلف
(مکمل متن صفحه ۷۳)
- ۶-۱۹۶- «هشدار کاذب» چه هنگام اتفاق می‌افتد؟
(۱) عدم ردیابی محرک حاضر
(۲) عدم ردیابی محرک غایب
(۳) عدم ردیابی محرک غایب
(۴) ردیابی کردن محرک حاضر
(مرتبط با متن صفحه ۷۷)
- ۷-۱۹۷- از میان موارد زیر، چند عامل در «ایجاد تمرکز» مؤثر هستند؟
«تازگی موضوع ارائه شده - خوگیری با محرک - استفاده از تصاویر و فیلم‌های آموزشی - ایجاد هدف و اهمیت‌دهی به آن - ثبات نسبی - انگیزتگی ذهنی»
(۱) شش
(۲) پنج
(۳) چهار
(۴) سه
(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۵ تا ۷۷)
- ۸-۱۹۸- در کدام گزینه راهکار مناسبی برای بهبود کارایی توجه ارائه نشده است؟
(۱) استفاده از حواس مختلف برای انجام دادن یک تکلیف
(۲) تقسیم زمان انجام فعالیت به بخش‌های کوتاه‌تر
(۳) انجام تکالیف جدید با توجه تقسیم شده
(۴) کسب مهارت در انجام تکالیف هم‌زمان
(مرتبط با متن صفحه ۸۰)
- ۹-۱۹۹- این عبارت که «همه خودروهایی که در خیابان تردد می‌کنند، قدرت موتور یکسانی ندارند.» در ارتباط با کدامیک از عوامل ایجاد یا موانع تمرکز آمده است؟
(۱) درگیری و انگیزتگی ذهنی
(۲) یکنواختی و ثبات نسبی
(۳) تغییرات درونی محرک
(۴) آشنایی نسبی با محرک
(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)
- ۱۰-۲۰۰- به‌ترتیب، موارد کدام گزینه بیانگر عامل آفت تمرکز، مانع تمرکز و ایجاد تمرکز می‌باشند؟
(۱) خوگیری - درگیری و انگیزتگی ذهنی - آشنایی نسبی با محرک
(۲) انگیزتگی - تغییرات درونی محرک - آشنایی نسبی با محرک
(۳) خوگیری - آشنایی نسبی با محرک - درگیری و انگیزتگی ذهنی
(۴) انگیزتگی - آشنایی نسبی با محرک - تغییرات درونی محرک
(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۵، ۷۶ و ۷۷)
- ۱۱-۲۰۱- در یک آزمایش از دو فرد A و B خواسته می‌شود که در اتاقی تاریک به صفحه‌ای نگاه کنند و هر زمان که نقطه نورانی کوچکی بر محل مورد نظر تابیده شد، گزارش دهند؛ طبق داده‌های جدول زیر کدام گزاره صحیح می‌باشد؟

علامت	ردیابی علامت		عدم ردیابی علامت	
	فرد A	فرد B	فرد A	فرد B
حاضر	۴	۸	۳	۶
غایب	۴	۰	۱	۲

- (۱) مجموع اصابت درست فرد A و B، ۹ مرتبه است.
(۲) میزان هشدار کاذب فرد B نسبت به فرد A کمتر است.
(۳) فرد A، یک مرتبه و فرد B، دو مرتبه محرک هدف را از دست داده‌اند.
(۴) علت کثرت هشدار کاذب فرد B، مهم بودن تکلیف است.

- ۱۲- ۲۰۲- مهم‌ترین عامل کاهش کارکرد گوش به زنگی در آزمایش «توجه به عقربه ثانیه‌شمار ساعت» چیست؟
 (۱) یکنواختی محرک
 (۲) آشنایی با محرک
 (۳) انحراف از ردیابی درست علامت
 (۴) خستگی
- ۱۳- ۲۰۳- به‌ترتیب، علت «دشواری پیدا کردن یک توپ سبز در یک استخر توپ قرمز» و «علت آسان یافتن یک خودرو در پارکینگ کوچک» کدام موارد می‌توانند باشند؟
 (۱) تعداد عوامل انحرافی - ویژگی منحصر به فرد هدف
 (۲) ویژگی منحصر به فرد هدف - ویژگی منحصر به فرد هدف
 (۳) تعداد عوامل انحرافی - تعداد عوامل انحرافی
 (۴) ویژگی منحصر به فرد هدف - تعداد عوامل انحرافی
- ۱۴- ۲۰۴- کدام گزینه تعریف دقیقی از پدیده «آماده‌سازی» ارائه می‌دهد؟
 (۱) توجه مداوم و پایدار به یک محرک
 (۲) سهولت شناخت محرک تحت تأثیر ارائه قبلی آن
 (۳) عدم آگاهی از تمام محرک‌های مورد توجه
 (۴) تأثیر زمینه ذهنی فرد در توجه او به محرک‌های ارائه شده
- ۱۵- ۲۰۵- اکثر مشاوران تحصیلی عقیده دارند که استراحت، قدم زدن و یا خوردن میان‌وعده به یادگیری دانش‌آموزان کمک می‌کند. این توصیه با توجه به کدام عامل تمرکز ذکر می‌شود؟
 (۱) انگیزتگی ذهنی
 (۲) تغییرات درونی محرک
 (۳) آشنایی با محرک
 (۴) ثبات نسبی
- ۱۶- ۲۰۶- هنگامی که به سوپرمارکت می‌رویم و از بین مارک‌های مختلف مواد شوینده، مارکی را که قبلاً نام تجاری آن را بر روی کیسه‌ای دیده‌ایم انتخاب می‌کنیم، تحت تأثیر کدام عامل زیر قرار گرفته‌ایم؟
 (۱) توجه
 (۲) آشنایی‌زدایی
 (۳) آماده‌سازی
 (۴) خوگیری
- ۱۷- ۲۰۷- در فرایند جست‌وجو، پیدا کردن محرک هدف، تابع چیست؟
 (۱) تعداد عوامل انحرافی و شباهت آن‌ها
 (۲) ویژگی‌های منحصر به فرد عوامل انحرافی و شباهت آن‌ها
 (۳) تعداد عوامل انحرافی و ویژگی منحصر به فرد هدف
 (۴) نسبت تعداد هدف‌ها به عوامل انحرافی و ویژگی‌های هر کدام از آن عوامل
- ۱۸- ۲۰۸- تلاش برای نگریستن به موضوع مورد مطالعه به صورت‌های مختلف و از زوایای متفاوت، کدام عامل مؤثر در تمرکز را از بین می‌برد؟
 (۱) ثبات نسبی موضوع
 (۲) ارائه یکنواخت موضوع
 (۳) آشنایی نسبی با محرک
 (۴) تغییرات درونی اندک موضوع
- ۱۹- ۲۰۹- برای ایجاد توجه متمرکز بهترین حالت استفاده از حواس کدام است؟
 (۱) از یک حس برای انجام یک تکلیف استفاده کنیم.
 (۲) از چند حس برای انجام یک تکلیف استفاده کنیم.
 (۳) از چند حس برای انجام چند تکلیف استفاده کنیم.
 (۴) از یک حس برای انجام چند تکلیف استفاده کنیم.
- ۲۰- ۲۱۰- در موارد زیر به‌ترتیب کدام منبع توجه بیشترین نقش را دارد؟
 الف) یک اتومبیل در حال حرکت بیش‌تر از زمانی که کنار خیابان پارک شده باشد، جلب توجه می‌کند.
 ب) فردی که دنبال شیء ریزی می‌گردد که گم شده، ممکن است اشیای بزرگ‌تر را نبیند و به آن‌ها برخورد کند.
 ج) آرایشگرها در مقایسه با دیگر افراد، سریع‌تر متوجه تغییر مدل موهای طرف مقابل خود می‌شوند.
 (۱) تحریک حواس - سبک پردازش - انتظارات افراد
 (۲) تحریک حواس - انتظارات افراد - اطلاعات موجود در حافظه
 (۳) انتظارات افراد - اطلاعات موجود در حافظه - انتظارات افراد
 (۴) انتظارات افراد - تحریک حواس - اطلاعات موجود در حافظه
- ۱- ۲۱۱- کدام مورد از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر میزان انگیزتگی ذهنی نمی‌باشد؟
 (۱) تغذیه مناسب و تأمین نیازهای زیستی
 (۲) ایجاد هدف
 (۳) اهمیت دادن به هدف مورد توجه
 (۴) عناصر زیباشناختی هدف مورد توجه

- ۲- ۲۱۲- هرگاه در یک جمعی که غالباً جوان هستند، به دنبال یک استاد دانشگاه باشیم، هر فرد مسنی را که می‌بینیم، استاد دانشگاه تلقی می‌کنیم؛ این پدیده ناشی از کدام یک از منابع توجه می‌باشد؟
(مکمل متن صفحه ۷۴)
- (۱) اطلاعات موجود در حافظه
(۲) سبک پردازش افراد
(۳) تحریک حواس به وسیله محرک بیرونی
(۴) آماده‌سازی ادراکی
- ۳- ۲۱۳- کدام یک از عبارات زیر مؤید درگیری و انگیزتگی ذهنی، به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر در تمرکز است؟
(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)
- (۱) خط کشیدن روی واژگان مهم به هنگام مطالعه
(۲) ایجاد شرایط متنوع و جذاب به هنگام مطالعه
(۳) بررسی موضوع مورد توجه به صورت‌های مختلف
(۴) ایجاد هدف و اهمیت‌دهی به آن
- ۴- ۲۱۴- ایجاد زمینه ذهنی توسط آگهی‌های بازرگانی تلویزیون در روان‌شناسی چه نامیده می‌شود و از کدام منبع توجه استفاده می‌کند؟
(مکمل متن صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)
- (۱) آماده‌سازی - سبک پردازش افراد و انتظارات آن‌ها
(۲) گوش به زنگی - سبک پردازش افراد و انتظارات آن‌ها
(۳) آماده‌سازی - اطلاعات موجود در حافظه
(۴) گوش‌به‌زنگی - اطلاعات موجود در حافظه
- ۵- ۲۱۵- کدام عبارت درست است؟
(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۶ تا ۷۸)
- (۱) درگیری و انگیزتگی ذهنی از کارکردهای توجه است.
(۲) عوامل فیزیولوژیکی و روان‌شناختی می‌توانند بر عوامل مربوط به فرد در عوامل ایجاد تمرکز، تأثیر بگذارند.
(۳) در موقعیت‌های ردیابی علامت، هرچه تکلیف مهم‌تر باشد، تعداد موارد از دست دادن محرک هدف، نسبت به هشدار کاذب بالاتر می‌رود.
(۴) جستجو، توانایی فرد است برای یافتن محرک هدف در یک دوره زمانی طولانی.
- ۶- ۲۱۶- کدام گزینه موگد فرضیه «یادگیری یک مطلب از طریق نرم‌افزارهای چند رسانه‌ای از یادگیری همان مطلب از طریق کتاب درسی ساده‌تر است.» می‌باشد؟
(مکمل متن صفحه ۸۰)
- (۱) در توجه، هرچه آگاهی فرد بیشتر باشد، توجه ارادی‌تر خواهد بود.
(۲) انجام دادن تکلیف به صورت غیرموازی و در طول هم، کارایی توجه را افزایش می‌دهد.
(۳) یادگیری بهتر، حاصل درهم آمیختن چند حس در انجام دادن یک تکلیف است.
(۴) توانایی افراد در سازماندهی توجه در تکالیف جدید نسبت به تکالیف آشنا، بیش‌تر است.
- ۷- ۲۱۷- به‌ترتیب، «استفاده از عناصر زیبانشناختی متن» و «خط کشیدن روی واژگان مهم»، بر کدام یک از عوامل مؤثر بر تمرکز تأثیر مثبت می‌گذارند؟
(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)
- (۱) آشنایی نسبی با محرک - تغییرات درونی محرک
(۲) تغییرات درونی محرک - تغییرات درونی محرک
(۳) آشنایی نسبی با محرک - آشنایی نسبی با محرک
(۴) آشنایی نسبی با محرک - یکنواختی و ثبات نسبی
- ۸- ۲۱۸- کدام عامل در انسان سبب می‌شود که از بین محرک‌های مختلف محیطی، یک محرک خاص را انتخاب کند؟
(مرتبط با متن صفحه ۷۴)
- (۱) حافظه فرد
(۲) سبک پردازش افراد
(۳) حواس انسان
(۴) ذهن و فرایندهای شناختی
- ۹- ۲۱۹- جاهای خالی عبارات زیر را موارد کدام گزینه به درستی پر می‌کنند؟
(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۷، ۷۸، ۸۴ و ۸۵)
- (الف) به واسطه ادراک، محرک‌های ... به اطلاعات روان‌شناختی معنا دار تبدیل می‌شوند.
(ب) بر اساس اصل ... در مکتب گشتالت، ما تمایل به کامل دیدن اشیای ناقص داریم.
(ج) ... و ... از کارکردهای توجه هستند.
- (۱) بیرونی - تقارب - گوش‌به‌زنگی - جست‌وجو
(۲) درونی - تقارب - ردیابی علامت - گوش به زنگی
(۳) درونی - استمرار - تغییرات درونی محرک - انگیزتگی ذهنی
(۴) بیرونی - استمرار - ردیابی علامت - انگیزتگی ذهنی
- ۱۰- ۲۲۰- «مشاوری برای بهبود عملکرد مطالعه دانش‌آموزان به آن‌ها توصیه می‌کند که پس از هریک ساعت مطالعه، نیم ساعت استراحت کنند.» مبنای او برای این پیشنهاد، توجه به کدام یک از موانع تمرکز می‌باشد و کدام پیشنهاد می‌تواند در راستای همین مبنا ارائه شود؟
(مکمل متن صفحه ۷۶)
- (۱) ثبات نسبی - خط کشیدن روی واژگان مهم کتاب درسی
(۲) ثبات نسبی - آشنایی‌زدایی نسبت به موضوع مورد مطالعه
(۳) آشنایی نسبی با محرک - سازماندهی توجه با استفاده از آمیختگی چند حس
(۴) آشنایی نسبی با محرک - استفاده از کتاب‌های کمک آموزشی مصور

ادراک

۱۰ سؤال

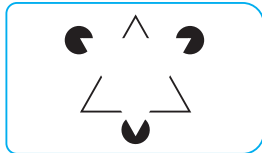
صفحه‌های ۸۱ و ۸۲ کتاب درسی

(مرتبط با متن صفحه ۸۱)

(۴) ساماندهی

(۳) توجه انتخابی

(مرتبط با متن صفحه ۸۱)

(مرتبط با متن صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

۱- ۲۲۱- بازشناسی و معنابخشی به محرک‌های هدف چه نام دارد؟

(۱) ادراک

(۲) تفسیر

۲- ۲۲۲- عبارت کدام گزینه در ارتباط با شکل روبه‌رو صحیح است؟

(۱) ادراک غلط چیزی که وجود خارجی دارد.

(۲) خطای ادراکی مولر - لایر

(۳) ادراک چیزی که وجود خارجی ندارد.

(۴) خطای ادراکی پونزو

۳- ۲۲۳- عبارت کدام گزینه از نتایج به‌دست آمده از مطالب مربوط به خطای ادراکی نمی‌باشد؟

(۱) ادراک با احساس متفاوت است و در سطح بالاتری از شناخت انسان قرار دارد.

(۲) اگر تعداد خطاهای ادراکی زیاد باشد، به عنوان یک خطای شناختی وارد نظام ذهنی فرد می‌شود.

(۳) نتایج خطاهای شناختی بسیار خطرناک‌تر از خطاهای ادراکی است.

(۴) وجود خطاهای ادراکی نشانگر آن است که آنچه حس می‌کنیم الزاماً چیزی است که در ذهن خود ادراکش می‌کنیم.

۴- ۲۲۴- در شکل یک ریل راه‌آهن، خطوط افقی موجود در ریل، دارای طول مساوی هستند، اما خطوط بالایی بلندتر به نظر می‌رسند. کدام خطای

(مکمل متن صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

ادراکی این پدیده را توضیح می‌دهد؟

(۱) خطای مولر - لایر

(۲) خطای پونزو

(۴) ادراک اشکال ناموجود به خاطر اثر زمینه

(۳) اثر استروپ

(مرتبط با متن صفحه ۸۱)

۵- ۲۲۵- کدام گزاره صحیح است؟

(۱) همه آن‌چه را که احساس می‌کنیم، تفسیر و ادراک می‌کنیم.

(۲) گاهی چیزهایی را ادراک می‌کنیم که هیچ موقع احساس نکرده‌ایم.

(۳) چیزهایی را که وجود خارجی ندارند، نمی‌توانیم ادراک کنیم.

(۴) چیزهایی که وجود خارجی دارند، همواره ادراک می‌کنیم.

(مرتبط با متن صفحه ۸۲)

۶- ۲۲۶- کدام عبارت بیانگر خطای ادراکی «پونزو» می‌باشد؟

(۱) اگر طول دو پاره‌خط عمودی و افقی کاملاً مساوی باشد، خط عمودی بلندتر از خط افقی به نظر می‌رسد.

(۲) از دو فضای هندسی یا دو سطح مساوی (مثلاً دو مربع) آنکه یک ضلعش باز باشد، بزرگتر نشان داده می‌شود.

(۳) اگر دو خط مساوی وجود داشته باشد و ابتدا و انتهای یک خط، پیکان‌های واگرا و خط دیگر، پیکان‌های هم‌گرا ترسیم شده باشد، خطی که با پیکان‌های واگرا رسم شده است، بلندتر به نظر می‌رسد.

(۴) اگر در امتداد یک ریل راه‌آهن دو خط افقی دارای طول مساوی ترسیم کنیم، خط بالایی بلندتر به نظر می‌رسد.

(مرتبط با متن صفحه ۸۲)

۷- ۲۲۷- انجام جراحی‌های زیبایی مکرر ناشی از خطا در کدام مرحله شناخت است؟

(۴) ادراک

(۳) تمرکز

(۲) توجه

(۱) احساس

(مرتبط با متن صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

۸- ۲۲۸- در رابطه با فرایند ادراک گزینه مناسب کدام است؟

(۱) تمامی محرک‌های احساس شده، تفسیر و وارد فضای ادراکی می‌شوند.

(۲) انسان گاهی قادر به ادراک محرک‌هایی است که وجود خارجی ندارند.

(۳) وجود خطاهای ادراکی نشانگر این است که آنچه را که حس می‌کنیم الزاماً همان چیزی است که در ذهن خود ادراکش می‌کنیم.

(۴) ادراک شامل مجموعه‌ای از فرایندهای دریافت حسی، تفسیر و ساماندهی اطلاعات می‌باشد.

(مرتبط با متن صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

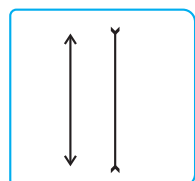
۹- ۲۲۹- شکل زیر مصداق کدام خطای ادراکی است و متغیر مستقل در این خطا کدام است؟

(۱) خطای پونزو - طول خطوط

(۲) خطای مولر، لایر - جهت پیکان‌ها

(۳) خطای پونزو - جهت پیکان‌ها

(۴) خطای مولر، لایر - طول خطوط

(مرتبط با متن صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

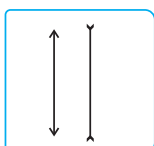
۱۰- ۲۳۰- کدام گزاره با تصویر زیر نامرتبط است؟

(۱) وجود خطاهای ادراکی نشانگر این است که آنچه را حس می‌کنیم، الزاماً چیزی نیست که در ذهن خود ادراکش می‌کنیم.

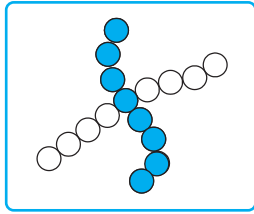
(۲) همه آنچه را احساس می‌کنیم، تفسیر نمی‌شوند و به عبارت دیگر در همان حد تحریک گیرنده‌های حسی باقی می‌مانند.

(۳) اگر تعداد خطاهای ادراکی زیاد باشد، به عنوان یک «خطای شناختی» وارد نظام ذهنی فرد می‌شود.

(۴) گاهی چیزی را ادراک می‌کنیم که وجود خارجی ندارد؛ لذا ادراک چیزی فراتر از احساس است.

(مکمل متن صفحه ۸۴)

۱- ۲۳۱- شکل زیر مربوط به کدام یک از اصول روان‌شناسی گشتالت است؟

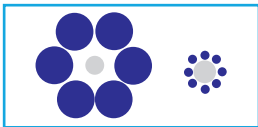
(۱) استمرار

(۲) تقارب

(۳) مشابهت

(۴) شکل و زمینه

(مرتبط با متن صفحه ۸۳)

۲- ۲۳۲- کدام گزینه در ارتباط با شکل زیر به درستی بیان شده است؟

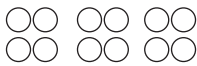
(۱) وقتی چند شیء در کنار یکدیگر باشند، ما آن‌ها را به صورت یک گروه ادراک می‌کنیم.

(۲) ما معمولاً تمایل داریم اشیا را بر اساس شباهت آن‌ها در یک مقوله طبقه‌بندی کنیم.

(۳) ادراک یک شکل، تحت تأثیر زمینه آن شکل است.

(۴) ما گرایش داریم اشکال را به صورت متصل و پیوسته ببینیم، نه منقطع و غیرپیوسته.

(مکمل متن صفحه ۸۴)

۳- ۲۳۳- ادراک معمول افراد از شکل زیر چیست؟ کدام اصل گشتالت این ادراک را توضیح می‌دهد؟

(۱) یک گروه دوازده‌تایی از دایره‌ها - مشابهت

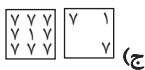
(۲) دوازده دایره مجزا - تقارب

(۳) دو گروه شش‌تایی از دایره‌ها - استمرار

(۴) سه گروه چهارتایی از دایره‌ها - مجاورت

(مکمل متن صفحه‌های ۷۹، ۸۲ و ۸۴)

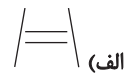
۴- ۲۳۴- اشکال زیر به ترتیب به کدام یک از مسائل شناختی اشاره دارند؟

(ج)

(ب)

(الف)

(۱) خطای ادراکی پونزو / اصل تقارب / تعداد عوامل انحرافی

(۲) خطای ادراکی مولر - لایر / اصل تقارب / ویژگی منحصر به فرد هدف

(۳) خطای ادراکی پونزو / اصل استمرار / ویژگی منحصر به فرد هدف

(۴) خطای ادراکی مولر - لایر / اصل استمرار / تعداد عوامل انحرافی

(مرتبط با متن صفحه ۸۴)

۵- ۲۳۵- تعاریف زیر به ترتیب، مربوط به کدام یک از اصول مکتب گشتالت می‌باشند؟

- گرایش به مشاهده اشکال به صورت پیوسته

- تمایل به دیدن اشیای ناقص به صورت کامل

- ادراک گروهی چند شیء کنار هم

(۲) استمرار - تقارب - مجاورت

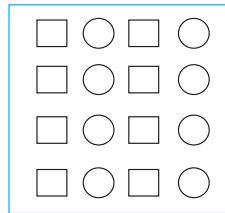
(۱) مجاورت - تقارب - مشابهت

(۴) مجاورت - استمرار - شکل و زمینه

(۳) استمرار - مجاورت - مشابهت

۶- ۲۳۶- شکل زیر مرتبط با کدام یک از اصول روان شناسی مکتب گشتالت است؟

(مکمل متن صفحه ۸۴)

- (۱) مجاورت
- (۲) مشابهت
- (۳) استمرار
- (۴) تقارب

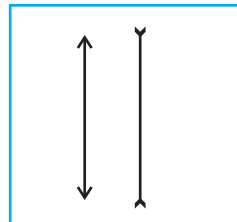
۷- ۲۳۷- کدام گزاره مطابق نظریه ادراکی مکتب گشتالت نیست؟

(مکمل متن صفحه ۸۳)

- (۱) سازمان دادن فعال عناصر مجزا در یک تجربه به هم پیوسته، همان فرایند ادراک است.
- (۲) مغز یک نظام پویا است که تمام عناصر آن در یک زمان با هم تعامل دارند.
- (۳) تجزیه و تحلیل یک مجموعه به عناصر آن، اولین فعالیت ادراکی است.
- (۴) با کنار هم قرار گرفتن چند نت موسیقی، چیزی فراتر از مجموع این نتها پدید می آید.

۸- ۲۳۸- به ترتیب، شکل «الف» با کدام یک از خطاهای ادراکی و شکل «ب» با کدام یک از اصول روان شناسی مکتب گشتالت در ارتباط است؟

(مرتبط با متن صفحه های ۸۲ و ۸۴)

«الف»

«ب»

- (۱) خطای ادراکی پونزو - استمرار
- (۲) خطای ادراکی پونزو - تقارب
- (۳) خطای ادراکی مولر، لایر - تقارب
- (۴) خطای ادراکی مولر، لایر - استمرار

۹- ۲۳۹- در شکل زیر به چه دلیل عدد 13 حرف B خوانده می شود؟

(مرتبط با متن صفحه ۸۳)

- (۱) اثر استروپ
- (۲) اصل تقارب
- (۳) اصل مشابهت
- (۴) اصل زمینه

۱۰- ۲۴۰- به ترتیب، دلایل «ادراک متفاوت دو دایره در وسط دایره های مختلف، علی رغم اندازه یکسان» و «بلندتر دیده شدن خط دارای پیکان واگرا

(مرتبط با متن صفحه های ۸۲ و ۸۳)

نسبت به هم گرا» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) اصل مشابهت / خطای مولر - لایر
- (۲) اصل شکل و زمینه / خطای پونزو
- (۳) اصل مشابهت / خطای پونزو
- (۴) اصل شکل و زمینه / خطای مولر - لایر

صفحه‌های ۶۸ تا ۸۷ کتاب درسی

آزمون جمع‌بندی

۲۰
سؤال

(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

۱- ۲۴۱- کدامیک از موارد زیر از عوامل ایجاد تمرکز نمی‌باشد؟

- ۱) تغذیه مناسب
- ۲) ایجاد هدف و اهمیت‌دهی به آن
- ۳) آشنایی با موضوع مورد توجه
- ۴) تأمین نیازهای زیستی

۲- ۲۴۲- اگر در تألیف یک کتاب کمک آموزشی به عواملی همچون استفاده از رنگ دوم و مصور کردن برخی از صفحات توجه شود، به کدامیک از

عوامل ایجاد تمرکز تأکید شده است؟

(مکمل متن صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

- ۱) درگیری و انگیزگی ذهنی
- ۲) ثبات نسبی
- ۳) آماده‌سازی ادراکی
- ۴) تغییرات درونی محرک‌ها

۳- ۲۴۳- در آزمایشی مربوط به ردیابی علامت، از آزمودنی می‌خواهیم که فقط وجود محرک را در صورت ادراک، گزارش دهد. در مدت زمان معینی، ۳۰ بار او را با یک نقطه نورانی مواجه می‌کنیم. تعداد دفعاتی که او دیدن نقطه نورانی را اعلام می‌کند، ۳۴ بار است؛ آزمونگر می‌داند که

آزمودنی در ۸ مورد هشدار کاذب داده است؛ در این صورت:

(مکمل متن صفحه ۷۷)

- ۱) تصمیم درست = ۲۲ / از دست دادن محرک هدف = ۸
- ۲) تصمیم درست = ۲۶ / از دست دادن محرک هدف = ۸
- ۳) تصمیم درست = ۲۲ / از دست دادن محرک هدف = ۴
- ۴) تصمیم درست = ۲۶ / از دست دادن محرک هدف = ۴

۴- ۲۴۴- برخی از دانشجویان نیمی از زمان کلاس را به‌طور کامل به صحبت‌های استاد خود توجه می‌کنند ولی در ادامه حواسشان به موضوعات دیگر

(مکمل متن صفحه‌های ۷۴، ۷۶ و ۷۷)

نیز معطوف می‌گردد. این پدیده ناشی از چیست؟

- ۱) وجود محرک‌های محیطی گوناگون و آشنایی نسبی با این موضوعات، آفت تمرکز است.
- ۲) عدم وجود عنصر پایداری، مانع تبدیل شدن توجه به تمرکز می‌شود.
- ۳) عواملی مانند ایجاد هدف و اهمیت‌دهی به آن، موجب درگیری و انگیزگی ذهنی می‌شوند.
- ۴) اطلاعات موجود در حافظه افراد از منابع مؤثر در ایجاد توجه است.

۵- ۲۴۵- در یک آزمایش، آزمایش‌شوندگان موظف بودند به صفحه سیاه کامپیوتر نگاه کنند و از بین نقطه‌های قرمزی که به نمایش درمی‌آیند، به نقطه نارنجی واکنش نشان دهند. بعد از ۳۰ دقیقه آزمایش‌شوندگان دیگر نتوانستند نقاط نارنجی را پیدا کنند؛ این آزمایش در ارتباط با

(مکمل متن صفحه ۷۸)

کدامیک از کارکردهای توجه می‌باشد و اشتباه در آن به چه دلیل رخ می‌دهد؟

- ۱) ردیابی علامت - حواس‌پرتی
- ۲) ردیابی علامت - خستگی
- ۳) گوش به زنگی - خستگی
- ۴) گوش به زنگی - حواس‌پرتی

۶- ۲۴۶- مطابق شکل‌های زیر، تشخیص حرف (O) به کدامیک از کارکردهای توجه اشاره دارد و تفاوت دشواری این تکلیف تابع چیست؟

(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۸ و ۷۹)

L	O	L	L	L	L	L
L	L	L	L	L	L	L
L	L	L	L	L	L	L
L	O	L	L	L	L	L

- ۱) ردیابی علامت - ویژگی منحصر به فرد هدف
- ۲) جست‌وجو - تعداد عوامل انحرافی
- ۳) جست‌وجو - ویژگی منحصر به فرد هدف
- ۴) ردیابی علامت - تعداد عوامل انحرافی

۷- ۲۴۷- دبیر روان‌شناسی به منظور کنترل اثر تداخل اطلاعات به دانش‌آموزان خود پیشنهاد می‌کند که از یادگیری بافاصله استفاده کنند و پس از

(مکمل متن صفحه ۷۶)

استراحتی کوتاه مطالعه را ادامه دهند؛ توصیه او با توجه به کدامیک از موانع تمرکز بیان شده است؟

- ۱) آشنایی با محرک
- ۲) تغییرات درونی محرک
- ۳) ثبات نسبی
- ۴) انگیزگی ذهنی

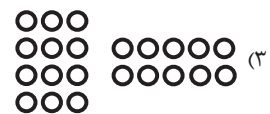
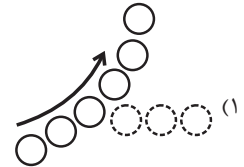
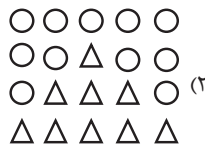
(مرتبط با متن صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

۸- ۲۴۸- کدام یک از گزاره‌های زیر، بیانگر خطای ادراکی «مولر - لایر» می‌باشد؟

- ۱) هر اندازه حجم یک شیء بیشتر باشد، انتظار داریم که آن شیء سنگین‌تر باشد.
- ۲) از بین دو خط عمودی و افقی هم‌اندازه، خط عمودی بلندتر به نظر می‌آید.
- ۳) دو خط مایل با شیب معکوس، در دو طرف دو پاره‌خط موازی مساوی، پاره‌خط بالایی را بلندتر نشان می‌دهند.
- ۴) از میان دو خط هم‌اندازه که یکی از آن‌ها به دو پیکان واگرا و دیگری به دو پیکان هم‌گرا منتهی می‌شوند، خط اولی بلندتر ادراک می‌شود.

(مکمل متن صفحه ۸۴)

۹- ۲۴۹- کدام یک از شکل‌های زیر نشان‌دهنده اصل مشابهت در مکتب گشتالت است؟

۱۰- ۲۵۰- چهار نفر در خانه‌ای زندگی می‌کنند. بوی سوختنی از آشپزخانه بلند می‌شود. فرد «الف» و «ب» در مورد اینکه آیا سایرین هم این بو را شنیده‌اند یا نه از آن‌ها سؤال می‌پرسند که پاسخ مثبت است و فرد «ج» برای خاموش کردن گاز به آشپزخانه می‌رود. به ترتیب، کدام

(مکمل متن صفحه‌های ۶۹ و ۷۰)

افراد در مرحله احساس و کدام افراد در مرحله ادراک هستند؟

- ۱) فرد «الف» و «ب» - فرد «ج»
- ۲) هر چهار نفر - فرد «الف» و «ب»
- ۳) فرد «الف» و «ب» و «ج» - فرد «الف» و «ب»
- ۴) هر چهار نفر - فرد «ج»

(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

۱۱- ۲۵۱- عدم وجود عناصر زیباشناختی متن در چارچوب کدام یک از عوامل مؤثر بر تمرکز جای می‌گیرد؟

- ۱) یکنواختی و ثبات نسبی
- ۲) تغییرات درونی محرک‌ها
- ۳) درگیری و انگیزندگی ذهنی
- ۴) آشنایی نسبی با محرک‌ها

(مرتبط با متن صفحه ۷۲)

۱۲- ۲۵۲- مقدار تقریبی آستانه مطلق در کدام یک از حواس پنج‌گانه صحیح می‌باشد؟

- ۱) در حس بینایی، شعله یک شمع در فاصله حدود ۵۰۰۰۰ متری در شب تاریک و صاف
- ۲) در حس شنوایی، تیک‌تاک ساعت مچی در فاصله ۶۰۰۰ سانتی‌متری در محیطی کاملاً ساکت
- ۳) در حس بویایی، یک قطره عطر که در فضای یک خانه دوخواه پخش شده است.
- ۴) در حس چشایی، یک قاشق غذاخوری شکر که در ۸ لیتر آب حل شده است.

۱۳- ۲۵۳- هرگاه در گفت‌وگوی بین پزشکان، سخن از سلامت بدن به میان آید، دندان‌پزشکان ناخودآگاه به سلامت دهان و دندان متمرکز می‌شوند.

(مکمل متن صفحه ۷۴)

این توجه ناشی از چه عاملی است؟

- ۱) سبک پردازش فرد و انتظارات او
- ۲) اطلاعات موجود در حافظه افراد
- ۳) تحریک‌گرزینی محرک‌های بیرونی به وسیله حواس انسان
- ۴) آگاهی ناقص نسبت به موضوعات موجود در دامنه توجه

(مرتبط با متن صفحه ۸۰)

۱۴- ۲۵۴- کدام مورد در رابطه با ساماندهی توجه نادرست است؟

- ۱) افزایش هم‌زمان چند تکلیف، باعث تقسیم توجه، کاهش آگاهی و بالا رفتن میزان خطا می‌شود.
- ۲) برآورد دقیق حداکثر مدت زمان مفید برای ایجاد توجه مستمر، به ویژگی‌های شخصی و دشواری تکلیف بستگی دارد.
- ۳) در شرایطی که توجه ما به چند بخش تقسیم می‌شود، میزان شباهت، درجه دشواری و مهارت می‌تواند اثر منفی توجه تقسیم شده را کاهش دهد.
- ۴) برای ایجاد توجه متمرکز، نباید از حواس مختلف برای انجام دادن یک تکلیف استفاده نمود.

۱۵- ۲۵۵- تعریف کدام واژه در مقابل آن نادرست بیان شده است؟

(مرتبط با متن صفحه‌های ۷۰، ۷۱، ۷۵ و ۷۸)

(۱) آستانه مطلق: حداقل انرژی لازم برای تحریک یک اندام حسی را گویند.

(۲) جبران حسی: از دست دادن یکی از ابزارهای حسی، منجر به جبران خسارت توسط سایر ابزارهای حسی سالم می‌شود.

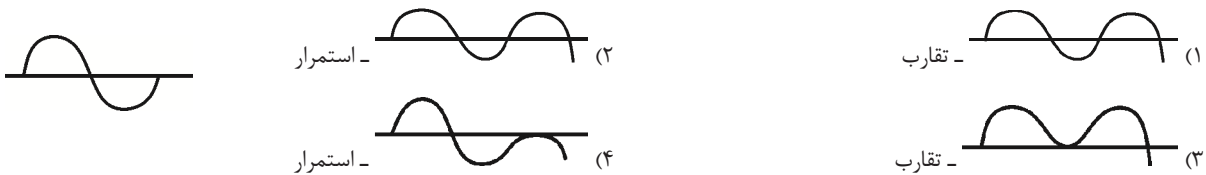
(۳) گوش‌به‌زنگی: توانایی فرد برای یافتن محرک هدف در یک دوره زمانی کوتاه را گویند.

(۴) خوگیری: شامل عادت کردن به محرک خاص به نحوی که به تدریج کمتر و کمتر به آن محرک می‌پردازیم.

۱۶- ۲۵۶- هنگامی که به فردی گفته می‌شود شکل مقابل را ادامه دهد، احتمالاً کدام شکل را می‌کشد و به کدام‌یک از اصول روان‌شناسی گشتالت

(مرتبط با متن صفحه ۸۴)

اشاره دارد؟

۱۷- ۲۵۷- انتخاب محرک هدف، از بین علائم انحرافی موجود، به کدام‌یک از کارکردهای توجه اشاره دارد؟

(مرتبط با متن صفحه ۷۸)

(۱) ردیابی علامت (۲) گوش‌به‌زنگی (۳) جست‌وجو (۴) انگیزندگی ذهنی

۱۸- ۲۵۸- برای آزمایش در حوزه کارکردهای توجه از فردی می‌خواهیم که هرگاه در مقابل خود سایه انسانی را مشاهده کرد، گزارش دهد؛ در این

(مکمل متن صفحه ۷۷)

مثال، عدم ردیابی علامت غایب که همان ... است ... می‌باشد.

(۱) رد درست - عدم گزارش در هنگام دیدن سایه حیوان
 (۲) رد درست - عدم گزارش در هنگام دیدن سایه انسان
 (۳) هشدار کاذب - عدم گزارش در هنگام دیدن سایه انسان
 (۴) هشدار کاذب - عدم گزارش در هنگام دیدن سایه حیوان

۱۹- ۲۵۹- بروز پدیده نوک زبانی مستلزم کدام گزینه است؟

(مرتبط با متن صفحه ۷۴)

(۱) انسان به همه چیزهایی که در دامنه توجه او قرار می‌گیرد، آگاهی کامل ندارد.
 (۲) شناخت محرکی معین، تحت تأثیر ارائه پیشین همان محرک یا محرک شبیه آن قرار می‌گیرد.
 (۳) میزان انگیزندگی ذهنی، تحت تأثیر عوامل فیزیولوژیکی و روان‌شناختی است.
 (۴) سبک پردازش افراد و انتظارات آن‌ها باعث می‌شود تا محرک‌های خاصی انتخاب شوند.

۲۰- ۲۶۰- چند مورد از گزاره‌های زیر نادرست است؟

(مکمل متن صفحه‌های ۷۳، ۷۷، ۸۱ و ۸۲)

(الف) انسان گاهی چیزی را که وجود خارجی دارد، ادراک نمی‌کند، اما برعکس آن اتفاق نمی‌افتد.
 (ب) توهم و هذیان را می‌توان نمونه‌ای از خطاهای ادراکی دانست.
 (ج) تغذیه مناسب و تأمین نیازهای زیستی، از عوامل مؤثر بر انگیزندگی ذهنی هستند.
 (د) تیپ‌های مختلف شخصیتی ممکن است مقاومت متفاوتی در برابر درد داشته باشند.

(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک